

MS. S. 244

DAGRAU HIRAETH:

NEU,

ALAREB GOFFADWRIAETHOL,

ELLE Y GWNEIR COFFHAD AM DROS

DDAU CANT A DEG-AR-HUGAIN

O

WEINIDOGION YR EFENGYL,

PERTHYNOL I'R

GWAHANOL ENWADAU CREFYDDOL YN
MHLITH Y CYMRY,

Y RHAI A YMADAWSANT A'R BYD O FEWN:

Y TRIUGAIN MLYNEDD DIWEDDAF.

GAN

Y PARCH. WILLIAM JONES,

PONTSAESON.

"Coffadwriaeth y Cyfiawn sydd fendigedig."

"Y Cyfiawn fydd byth mewn coffadwriaeth."

ABERYSTWYTH:

ARGRAFFWYD GAN P. WILLIAMS, 45, HEOL Y BONT.

1885.

X205318311

DAGRAU HIRAETH.

DAETH i'm meddwl ryw ddiwrnod
Edrych dros fy oes, fel cyfnod—
Lawn o freintiau, roddwyd imi,
Gan fy anwyl Briod Iesu.

Cofiais lawer o'r Cenadon
A fu'n galw arnai'n ffyddlon;
Erbyn heddyw wedi huno,
Yn eu beddau yn noswyllo.

Cofus genyf imi wrando
'R oll a enwaf wrthy ch heno,
O fewn tri'gain o flynyddau,
Rhai o honynt amryw weithiau.

Er eich mwyn—y plant sy'n codi—
Dyna pa'm yr wyf yn eu henwi,
Fel y gwypoch am y cewri
Fu'n llafurio gynt yn Nghymru.

Gwir fod rhai o'r cedyrn cynta'
Wedi bod yn gweithio yma,
Rai blynyddau cyn fy ngeni,
Gwyr a wnaeth i'r ddaear grynu.

Clywais sôn am Howell Harris,
Daniel Rowland, Howell Davies,
Robert Roberts, Jones, Llangana,
Peter Williams, Charles o'r Bala.

William Williams, Pantycelyn,
David Charles o Sir Gaerfyrddin,
Griffith Jones, a'r Ficar Prichard,
Oe'nt ganwyllau'n llosgi'n danbaid.

David Morris, Jones, Dolfonddu,
 Doctor Lewis, David Parry,
 A John Evans gynt o'r Bala,—
 Dyna rai o'r cedyrn cynta'.

Ond, gadawaf nawr o'r neilldu
 Yr enwogion mawrion hyny;
 Dim ond enwi yn ddirodres,
 Y rhai hyny a wrandawais.

Ble mae'r enwog John Elias,
 Ble mae Moses Jones o'r Dinas,
 Roberts, Amlwch, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Ebenezer Morris,
 Duwiol, doniol, a llafurus,
 Jenkin Davies—hoff yw'r enw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

David Evans, Aberaeron,
 Gwr yn meddu ar hynodion,
 Thomas Green, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae'r cedyrn o Lanllyfni,
 Fu mor enwog drwy holl Gymru,
 John, a Dafydd, William hefyd?
 Wedi cyrhaedd bryniau gwynfyd.

Pa le mae Cadwaladr Owen,
 Enwog ddyn o Ddolyddelen,
 Phillips, Bangor, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae William Roberts, Clynog,
 Michael Roberts, fu mor enwog
 Eben Fardd, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Richards o Dregaron,
 David Rowland, gynt o Cynon,
 Jones o Llanbedr, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Ambrose o Borthmadog,
 Ac Ap Fychan, wr ardderchog,
 Christmas Evans, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Roberts o Llangeitho,
 Thomas Richards o Sir Benfro,
 David Griffiths, anwyl enw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Morris o Dŷddewi,
 Enoch Lewis wedi hyny,
 Stephen Lewis, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Evans o Llwynffortun,
 Richard Humphreys, gynt o'r Dyffryn,
 Edward Morgan, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Hughes, a Rees, Llynlleifiad,
 David Morgan, Rhydfendigaid,
 Rees, Tregaron, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Howells, Abertawe,
 James, Penbont, er maint ei ddoniau,
 David Roberts, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Morgan Howells, er mor hynod,
 Daniel Evans, Capel Drindod,
 Evans, Woodstock, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Griffiths, gynt o Gower,
 Gwr defnyddiol yn ei amser,
 Parry o Llywel, parchus enw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Williams o Llanwrtyd,
 Evan Rees, gynt o Llanrhystyd,
 Evans, Aber, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Daniel Jenkins o Sir Fynwy,
 David Morris, Capel Hendre,
 Charles, Caerfyrddin, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae'r enwog Jones, Treforris,
 Ac yn Merthyr ble mae Harries,
 Rees, Llanelli, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Gwillim fawr Hiraethog,
 Ble mae Williams o Llangadog,
 Williams, Wern, yr hyawdl hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae'r hybarch Robert Owen,
 A James Hughes o ddinas Llundain?
 Hoff gan lawer wel'd eu henw,
 Er eu bod yn mhlith y meirw.

Ble mae Davies, gynt o Nantglyn,
 Ble mae Morgans o Llanfyllin,
 Robert Ellis, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Foulkes o Abergele,
 Robert Owen, Richard Lumley,
 Parry o Gaer—nid lleiaf hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Breese o dre Caerfyrddin,
Hughes, Trelech, aeth ffwrdd mor sydyn,
Pryse, Cwmllynfell, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae David Jones, Cydweli,
A John Jones, gynt o Llanedi,
Jones, Glynarthen, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Phillips, Aberteifi,
William Morris o Llanelli,
Daniel Thomas, Penrhiwgaled,
Joseph Rees, Pontrhydfendigaid?

Ble mae Jones o Ffaldybrenin,
A John Davies o Cilcenin,
Jones, Crugbar, pa le mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Griffiths, Horeb, hefyd,
Ble mae Daniel Jones, Llanllechid,
Griffiths, Hawen, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Jenkins o Blaencefen,
Mills a Davies, gynt o Llundain,
Davies, Nerquis, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble John Thomas, Aberteifi,
William Williams wedi hyny,
Robert Roberts, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Richards fwyn o Llechryd,
Cyfaill cywir, dawnus hefyd,
Thomas John, pa le mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Yn Cilgeran nid yw'n aros
 William Jones nac Abel Thomas,
 Eben Bowen, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae'r Doctor Phillips yntau,
 Fu'n areithio dros y Beiblau,
 Rhys ei frawd, a'r Jonah hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Robert Thomas o Llidiardau,
 Griffith Williams o Talsarnau,
 Lewis Morris nerthol hwnw,
 Sy'n y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae William Morris, Rhuddlan,
 Thomas Davies, Llanwyddelan,
 Robert Davies ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Robert Griffith o Dolgellau,
 Jones, Tremadog, ble mae yntau,
 James Hughes, Lleyrn, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw,

Ble mae Edwards, gynt o'r Berthen,
 Jones, ac Edwards o Llangollen,
 Thomas, Pisgah, ble mae hwnw?
 Erbyn heddyw gyda'r meirw.

Ble mae Griffith Hughes o Edeyrn,
 A John Hughes gerllaw Gwyddelwern,
 Jones o Wrexham, lle mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Ebenezer Davies,
 Williams, Talwrn, gwron grymus,
 David Elias, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

David Owen o Penmorfa,
 David Rowlands, gynt o'r Bala,
 Richard Jones, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Robert Evans, Aberteifi,
 Robert Williams, Aberdyfi,
 A James Davies, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Charles, gynt o Drefecca,
 Ble mae Parry wych o'r Bala,
 Lewis Jones, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Williams, o Llandrillo.
 A Ben Thomas o Llandeilo,
 Ogwen Jones, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble Williams, Aberhonddu,
 A Job Thomas, gyda hyny,
 William Havard, hynod hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Walters, Ystradgynlâs,
 Gwr tra medrus mewn cymdeithas,
 Edward Davies, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae William Davies, Rhymni,
 John Bywater wedi hyny,
 Islwyn Fardd, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Edwards, Pwllcenawon,
 Jones o'r Borth, fy hen gyfeillion,
 James o'r Graig, pa le mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae'r ffraethbert David Davies,
A'r heddychlun Thomas Lewis,
Joseph Jones, pa le mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Owens, Capel Ffynon,
Abel Green o Aberayron,
Daniel Evans, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

David Thomas, Dewi-brefi.
Abram Oliver wedi hyny,
Stephen Griffiths, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

John Ffoulk Jones, o Dre Machynlleth,
Wedi ei luddias gan farwolaeth,
Ieuan Gwyllt, pa le mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Evans, Harlech, a Ffoulk Evan,
Wedi eu gosod yn y graian,
Humphrey Evans, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Hughes, Caernarvon, Owens, Gwindy,
Howell Powel, Cincinnati,
Hughes, Beaumaris, ble mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Jenkin Jones a Thomas Evans,
Edward Mason, a David Morgans,
Morgan James, pa le mae hwnw?
Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Titus Jones a William Jenkin,
Thomas Rowland, Sir Gaerfyrddin,
Owen Lewis, Davies, Caio,
Williams, Myddfai, wedi huno.

Robert Roberts o Dolanog,
 William Llewelyn nid anenwog,
 Lewis Evans, ble mae hwnw?
 Yn y gladdfa gyda'r meirw.

Ble mae Williams, Castellnewydd,
 Davies o Llandeilo-fawr,
 Ble mae Morgans, o Gaerfyrddin?
 Yn eu beddau oll yn awr.

Daniel Davies, Aberteifi,
 Doctor Phillips, Neuaddlwyd,
 Ble mae William Jones o Rhuddlan,
 Enwog ddyn o Dyffryn Clwyd?

Ble mae Evan Jones, Ceinewyd,
 Jones, Blaenannerch, wedi hyn,
 Daniel Davies, rhaid ei enwi,
 David Davies o'r Twrgwyn,
 Jones, Penmorfa, Henry Davies,
 David Jones o Tanygroes?
 Heddyw'n iach o'i holl gystuddiau,
 Uwch law cyrhaedd unrhyw loes.

Ble mae Richard Jones o Llanfair,
 A John Prydderch o Sir Fôn,
 William Charles, a Hugh, a David,
 Anhawdd ydyw teui a sôn.

David Jenkins o Llanilar,
 David James o Sion fryn,
 Evan Evans o Llangeitho,
 A John Williams gyda hyn?

Ble mae Griffiths o Casnewydd,
 Moses Rees, gynt o Groeswen,
 Moses Ellis, Mynydd Islwyn,
 Philip Griffiths o'r Alltwen.

Ble John Edwards o Blaenpennal,
 Jones, a Richards o Rhydlywyd,
 Isaac James, ac Evans, Elim,
 Emrys Evans, Dyffryn Clwyd?

Ble mae Jones o Aberystwyth,
 A Hugh Jones o Llanerchymedd,
 Ble John Williams, Sir Gaernarfon,
 Gŵron grymus gydai glêdd?
 Edward Hughes yn llawn o ddyddiau,
 Ymadawodd dô mewn hedd,
 William Griffiths aeth yn gynar,
 I briddellau oer y bedd.

Ble mae Azariah Shadrach,
 Ble mae Rees, Llanbadarn-fawr
 Ble mae Saunders, Aberystwyth?
 Yn eu beddau oll yn awr.

Vicar Hughes y gwr llafurus,
 A llwyddianus yn ei ddydd,
 A'r dysgedig Ddoctor Thirwall,
 Heddyw sy'n eu gwely pridd.

Ble mae Jones o Madagascar,
 Johns, a Bevan, dda eu gair,
 Thomas Jones o fryniau Cassia,
 A John Roberts, Llanbrynmair,
 Richard Williams o Llynlleifiad,
 I. D. Ffraid y gwron gwiw,
 Wedi gadael gwlad y ddaear,
 I breswyllo gyda Duw.

Moses Parry, gynt o Dinbych,
 David Meyler, Abergwaun,
 Ac Elias o Llangamarch,
 A rhyw luoedd gyda rhai'n,
 Hughes, Pontrobert, gwron grymus,
 Wedi myn'd i blith y llu,
 Sydd yn awr yn gorfoleddu,
 Yn nhrigfanau'r nefoedd fry.

'Nawr mi enwais bob rhyw enwad,
 Fel rwy'n cofio o'r dechreuad,
 Ac rwy'n caru am holl galon,
 Bawb o'r cywir bererinion.

R'wyn gobeithio eto gwrrdyd,
 R'ochor draw a'r dir y bywyd,
 Heb ddim parti sel na phechu,
 A phob dragrau wedi eu sychu.

Crist a'i groes yn destun canu,
 Am rhyw oesoedd dirifedi,
 Yn lle croes yn gwisgo coron,
 Ymhlith myrdd o delynorion.

Gwisgo palmwydd yn lle cleddau,
 Telyn aur fydd yno i chwareu,
 Dim o wrês yr haul yn taro,
 Newyn, syched byth i'n blino.

Rhown y clod i'r Duw a'n pia,
 Mynwn ran o'r nefoedd yma,
 Yn rhyw ernes cyn ein marw,
 O'r dedwyddwch rhyfedd hwnw.

Boed i'n gadw golwg gyson,
 Ar y cwmwl mawr o dystion,
 Ac sydd heddyw wedi blaenu,—
 Ond yn benaf ar yr Iesu.

Y mae hiraeth yn fy nghalon,
 Ar ol cynifer o gyfeillion,
 Sydd yn awr yn iach a llawen,
 Wedi croesi'r hen Iorddonen.

Seion, Seion, paid ac wylo,
 Y mae'r Iesu'n aros eto,
 Ac mae ynddo bob cyflawnder,
 I dy gadw uwchlaw pryder.

AMEN.

Mawrth 14eg, 1885.

Philip Williams, Argraffydd, Heol y Bont, Aberystwyth.